

บทที่ 3

อุปกรณ์ และวิธีการวิจัย

อุปกรณ์

1. นกกระจ่างหัวหงอก (*Garrulax leucolophus*) ในบางพื้นที่ของอำเภอเมือง อำเภอคอยสะเก็ด และอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
2. อุปกรณ์ในการเก็บข้อมูล และยืนยันความหมายของบทเพลง (Playback)
  - 2.1 เครื่องบันทึกเสียง ชนิดใช้แผ่น minidisc ยี่ห้อ HHb professional รุ่น MDP 500
  - 2.2 Dynamic Microphone รุ่น Telinga PRO4B
  - 2.3 Parabolic reflector ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 60 เซนติเมตร
  - 2.4 แผ่น minidisc
  - 2.5 เครื่องคอมพิวเตอร์ Laptop Pentium M centrino 1.5 GB, 624 MB of RAM
  - 2.6 ลำโพง พร้อมถ่าน ไฟฉายขนาด C จำนวน 4 ก้อน
  - 2.7 ถ่านไฟฉายขนาด AA จำนวน 8 ก้อน
  - 2.8 กล้องสองตา
  - 2.9 เครื่องเขียนในการบันทึกข้อมูล
  - 2.10 กล้องถ่ายรูป
  - 2.11 กล้องถ่ายวิดีโอพร้อมม้วนเทป
  - 2.12 ขาดังกล้อง
3. อุปกรณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล
  - 3.1 เครื่องบันทึกเสียงชนิดใช้แผ่น minidisc พร้อมสายต่อเชื่อมกับเครื่องคอมพิวเตอร์
  - 3.2 เครื่องคอมพิวเตอร์ AMD Duron™ processor 1.20 GHz, 448 MB of RAM
  - 3.3 ลำโพง
  - 3.4 เครื่อง printer
  - 3.5 โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป Avisoft SASLAB Light

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กำหนดพื้นที่ทำการวิจัย

โดยพิจารณาจากระยะห่างของแต่ละพื้นที่ ภายในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อพิจารณาปัจจัยทางภูมิศาสตร์ (ระยะห่าง) ที่อาจทำให้เกิดสำเนียงถิ่น ดังนี้

1. พื้นที่ในอำเภอเมือง
2. พื้นที่ในอำเภอดอยสะเก็ด ได้แก่ บริเวณรอบเขื่อนแม่กวงอุดมธารา
3. พื้นที่ในอำเภอเชียงดาว ได้แก่ สถานีวิจัยสัตว์ป่าดอยเชียงดาว

โดยในอำเภอเมืองทำการเก็บข้อมูลในพื้นที่ย่อย 3 แห่ง เพื่อพิจารณาปัจจัยทางพฤติกรรม (การเรียนรู้) ที่อาจทำให้เกิดสำเนียงถิ่น ดังนี้

1. ภายในสวนสัตว์เชียงใหม่
2. อ่างเก็บน้ำสำนักงานเกษตรภาคเหนือ
3. สถานีวิจัยและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าเชิงดอยสุเทพ

2. สักรวจนกกระางหัวหงอกใน 3 พื้นที่โดยทำการเก็บข้อมูล ดังนี้

2.1 บันทึกเสียงของนกกระางหัวหงอก ด้วยเครื่องบันทึกเสียงชนิดใช้แผ่น minidisc ซึ่งต่อพ่วงเข้ากับ Dynamic Microphone และ Parabolic reflector โดยจะบันทึกจนกว่านกจะหยุดร้อง หรือบินออกห่างเกินระยะที่จะสามารถบันทึกเสียงได้

2.2 บันทึกจำนวนนก จำนวนฝูง

2.3 บันทึกวัน เวลา สถานที่ สภาพอากาศ

2.4 สังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมของนก พฤติกรรมของฝูง และสภาพแวดล้อมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.5 บันทึกภาพนกและสภาพแวดล้อมด้วยกล้องถ่ายรูป และกล้องวิดีโอในแต่ละพื้นที่

3. วิเคราะห์ข้อมูลเสียงของนกกระางหัวหงอก

นำเครื่องบันทึกเสียง พร้อมแผ่น minidisc ต่อพ่วงเข้ากับคอมพิวเตอร์เพื่อถ่ายโอนข้อมูลแล้ววิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Avisoft SASLab Light โดยตั้ง frequency 22050 Hz และ 16-bit amplitude เลือกให้แสดงข้อมูลเป็น sonagram เพื่อพิจารณา

- ลักษณะ ความถี่ (kHz) และความยาว (วินาที) ของ element
- โครงสร้าง และองค์ประกอบของ phrase
- รูปแบบ และการจัดเรียงตัวของประโยค
- ลักษณะ และข้อแตกต่างของ dialect

4. ยืนยันความหมายของบทเพลงด้วยการเปิด playback ในพื้นที่หนึ่ง ซึ่งในที่นี้เลือกเปิดที่สถานีวิทยุ และส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่า เขียงคอยสุเทพ โดยมีวิธีการดังนี้

1. เปิดบทเพลงของแต่ละพื้นที่สลับกัน จากโดยเลือกเสียงที่แตกต่างกันเล็กน้อย ในการเปิดครั้งที่ติดกัน เพื่อป้องกันการเกิดพฤติกรรมความเคยชิน (habituation) (Vehrencamp, 2003)

2. บันทึกเสียงร้องที่นกร้อง ได้ตอบกับเสียง playback

3. บันทึกระยะห่างระหว่างฝูงนกกับลำโพง

4. สังเกต และบันทึกพฤติกรรมตอบสนองของนกกระรางหัวหงอกในแต่ละพื้นที่

สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย และรวบรวมข้อมูล

1. บางพื้นที่ในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ โดยกำหนดให้เป็นจุดอ้างอิง ประกอบด้วยพื้นที่ดังนี้

- สวนสัตว์เชียงใหม่ เก็บข้อมูลภายในกรงนกกระรางหัวหงอก และพื้นที่นอกกรงนกซึ่งมีนกกระรางหัวหงอกบินมาหากิน

- สถานีวิทยุและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าเขียงคอยสุเทพ เก็บข้อมูลภายในกรงนก และพื้นที่นอกกรงรอบสถานีวิทยุ

- อ่างเก็บน้ำสำนักงานเกษตรภาคเหนือ เก็บข้อมูลตั้งแต่ถนนทางขึ้นอ่างเก็บน้ำ บริเวณโครงการหลวง และบริเวณรอบอ่างเก็บน้ำ

2. เขื่อนแม่กวงอุดมธารา อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีระยะทางห่างจากจุดอ้างอิงประมาณ 40 กิโลเมตร เก็บข้อมูลจากบริเวณสันเขื่อนแม่กวงอุดมธารา

3. สถานีวิทยุสัตว์ป่าคอยเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีระยะทางห่างจากจุดอ้างอิงประมาณ 70 กิโลเมตร เก็บข้อมูลจากบริเวณป่าข้างปรักควายใกล้ทางเข้าสถานี บริเวณลำห้วยแม่กะ และป่าด้านหลังที่พักของเจ้าหน้าที่ประจำสถานี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved